

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Basilica SS. Vdalrici Et Afræ Avgvstæ Vindelicorvm

Hertfelder, Bernhard

Augvstæ Vindelicorvm, 1627

Cap. VI. Incendia, Ruinæ & alia Aduersa recensentur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38643

AL. ET AFRÆ
anc Ecclesiam celebriorem
quicunq; septem eius Alti-
tute visitassent, omnes lu-
quas ij qui septem Urbis
lent. Sed hoc Privilegium
huius Loci promoueret, per
lificij mutationes diu inter-
modic non est in usu. Verum
huius Loci Paulus V. P. M.
& S. Afræ ac prima qualiter
ria peccatorum expiatione
ltari, eundem magnam et pac-
MDCIX.
pum quam priuatorum Be-
i ornamentum præcipue
ia memorasse
esto.

CAPVT SEXTVM.

Incendia Ruina & alia Aduersa recensentur.

AB Incrementis gradum iam promoueo ad ruinas & calamitates. Equidem casura omnia extant, nec quidquam Fortunæ inausum est. Ita præclare Seneca (a) edisserit *Enumerare omnes Fatorum vias longum est, hoc vnum scio; Omnia mortalium opera mortalitatis damnata sunt, interitura viuimus.* Sed libeat etiam tali Fortunæ remediū adhibere à tanto Philosopho præscriptum: *Sæpe, inquit, maiori Fortunæ locum fecit iniuria, multa ceciderunt ut alius surgere & in maius. Timagenes felicitati urbis inimicus aiebat, Romæ sibi Incendia ob hoc unum dolori esse, quod sciret meliora resurrectura quam arsisent.* Profectò hoc Fatum Templi nostri sæpe fuit, arsit ad minimum quinquies, semper ignibus aut ruinis obnoxium. Surrexit tamen iterum; Et ex hoc illud mea felicissima *Pheux* esto, quæ ex proprio cinere rediuiua semper melior ac pulchrior renata est. Nam ecce primò Annales nostri habent ab *Attila* Hunnorum Rege omnium mortalium ferocissimo, qui obuia quæque fulminis instar disiecerit atque protriuerit, *Vrbem Augustanam* sædè vastatam, *Ediculam* quoque *S. Afræ* Monumento additam flammis exustam fuisse. Dissentiunt hic aliqui immeritò, & volunt *Attilam* in expeditione Gallicà non peruenisse *Augustam*, mouisse quidem ex *Pannoniâ*, sed per *Germaniam Magnam* & ad alteram solum *Danubij ripam*, quæ extra Romanū limitem tunc erat, iter tenuisse, *Noricum* & *Rætiam* nostrā non attigisse; Verū commentitia hæc esse multis doctè probat & ostendit *Velsærus*: (b) *Maneat ergo Fides nostris Annalibus.* Mirari hîc licet infelix & hoc & quod sequitur seculum, quorum vtrumq; aut Barbarorū incursionibus turbatum aut hæresum grassatione turpiter sædatum fuit. Plurimæ tunc Ecclesiarum vastationes, nullæ reparationes, cum nulli Virtute aut Sanctimoniâ

(a) Epist. 21.

(b) Vels. lib. 8. Res. Aug.

D insignes

insignes viri his locis florent. Nam Ariarium *opus.*

aduers.
harys.

num, ait Vincentius Lirinensis (c) non iam portinaculam
quandam, sed penè orbem totum contaminauerat, adeo ut pro-
pè cunctis Latini sermonis Episcopis partim rvi, partim frau-
de deceptis, caligo quadam mentibus offunderetur, quidam
potissimum in tantâ rerum confusione sequendum foret. Et pau-
lo post hæc addit; Nec enim tantum Affinitates, Cognationes, et
amicitiæ, Domus, verum etiam vrbes, Populi, Prouincie, Nationes,
Vniuersum postremò Romanum Imperium funditus concussum et
emotum est. Hac labe Rætiam quoque nostram aspersam
fuisse & ingemuisse res videtur extra controuersiam.
Verum quod à nonnullis creditum & assertum fuit cir-
ca hæc tempora, Vrsum Clericum Theonesti Episcopi à
Philippensibus pulsi Discipulū, Mediolano Magontia-
cum proficiscentem Augustæ ab Ariano occisum. (d)
nominis errore decepti fuere, qui Augustam Vindelici-
cam pro Prætoriâ Salassorum interpretati sunt. Primam
igitur hanc cladem VVicterpus Episcopus relatuere,
qui inter alia Religiosa loca, quæ instituit, etiam S. Afræ
Ecclesiam reparauit donisque auxit.

(d) *Pat. de*
Natalib. l. 5.
n. 133. & l. 110.
n. 97.

Iterum deinde arfisse legitur sub Principatu Caroli
M. Francorum Regis, occasione bellicorum tumultu-
um, quos Tassilo Boiorum Dux excitarat. Is enim Pipi-
no & Carlo Regibus non semel rebellis, sæpius etiam
bello victus, pacè compositâ pactis non stetit. Hunnos
Boicæ Genti infensissimos in auxilium contra Francos
acciuit. Hinc cædes, rapinæ, incendia, & quidquid ma-
lorum bella ferunt, à quibus neque Aedes S. Afræ im-
munis. Thassilone demùm in ordinem redacto
(in Monachum attonsus cum Filio Theodone priua-
tam iussus est agere vitam) & pacè stabilitâ, per Sim-
pertum quem Carolus Augustanis Episcopum Leonis
III. P. M. auctoritate tunc dedit, D. Afræ Basilica rursus
instaurata fuit.

Quies deinde fuit aliquãdiu, sed semper incerta, nec
sine minis hostiū. Ii fuerunt Hungari, qui circa Annum
DCCCLXX XIX è Scythiæ finibus egressi siue pulsi Pan-
noniâ inhabitare cæperunt, ac Romano Imperio primū
inno-

ent. Nam Ariasum re-
nfis (c) non iam portucales
contaminauerat, adeo res pu-
opis partim rui, partim in-
ntibus offunderetur, quibus
fione sequendum foret. Et pae-
tum Affinitates, Cognationes, et
es, Populi, Promouit, Natus,
imperium funditus concussit
quoque nostram asperam
letur extra controuersiam
editum & assertum hinc cir-
ricum Theonelli Episcopi à
alū, Mediolano Magona-
tæ ab Arias occultum. (d)
re, qui Augustam Vindeli-
m interpretari sunt. Nam
erpus Episcopus reuocatur,
quæ instituit, etiam S. Atræ
que auxit.

igitur sub Principatu Caroli
fione bellicorum tumultu-
Dux excitat. Is enim Pipri-
emel rebellis, sapius certam
à pactis non fuit. Huius
in auxilium contra Francos
e, incendia, & quidquid ma-
us neque Ades S. Afræ in-
um in ordinem reditio
um Filio Theodone prout
& pace stabilita, per Sim-
gustanis Episcopum Leonis
edit, D. Afræ Basilica rursus

adiu, sed semper incerta, nec
Hungari, qui circa Annum
finibus egressi sunt, pulsi Pas-
ac Romano Imperio primū
ma-

innouere (e) Incredibile dictu quot castra diruerint,
quot Ecclesias combusserint, quot populos iugulaue-
rint, quot repetitis velut ictibus Germaniā Italiamq; af-
fixerint. Immanes belluas dixisses nō homines nisi a fa-
cie, attentis eorum moribus. Crudis carnibus vescaban-
tur, interfectorū sanguine sese potabant. Et ut ad cædes,
Luitprandum recito, & crudelitatem nati viderentur, Matres
max edite pueris ferro acutissimo facies secabant, scilicet ut ante-
quam lactis nutrimenta perciperent, vulnere tolerantiā sub-
ire cogerentur. Itaque clades multas dederunt atque etiam
acceperunt. Nam cum Anno CMXIII sub Conradi
Primi Imperio Baioariæ limitem inuasissent, obujs Ba-
ioariorū ac Sueuorum copijs circa Oenum fluium re-
pulsū sunt. Post Henrico Primo imperante Saxoniam in-
festare ausi, ab eodem Henrico incredibili cæde pro-
strati fuere. Sed necdum fracti. Repetunt Germani-
am Anno CMLV. auctis adeo viribus, ut nisi vel ter-
ra eos dehiscens absorberet, aut cælum cadens obru-
eret, à nemine se vinci posse dicerent. Peruagatur rursus
Baioariam ac Sueuiam, omnem terram à Danubio vsq;
ad Hilaram Amnem atq; Syluam Hercyniam rapinā, cæ-
de, flammā depopulantur, Augustam Urbem obsidio-
ne cingunt, Monasterium S. Afræ incendunt ac penitus
comburunt. Verū Otto Magnus ille Imperator hor-
tatu S. Vdalrici, qui tunc Augustanæ præerat Ecclesiæ,
excitus appropereat, suo ductu rem gesturus. Conserun-
tur cum hoste manus, vtrinq; caditur; tandem DE O-
pem ferente Barbari in fugā acti partim Lyco flumine
merguntur, partim ferro ceduntur vsq; ad internecionē,
ut deinceps Imperiū non solū inuadere non auderent,
sed & suū Regnū contra nostros quibus poterant modis
munire cogerentur. Victoriā tam nobili diuinitus partā
ac Rege in Saxoniam reuerso, S. Vdalricus Episcopus col-
lapsa ac diruta quæq; restaurare volens, de corpore S. A-
fræ inter ruinas sepulto potissimū sollicitus, tacitis præ-
cibus cælesti Numen inuocat, & quid sibi factū opus e-
doceri postulat. Quadam nocte soluitur in somnum &
viso monetur quantocyus Templū S. Afræ reædificare,
D 2 & locum

(c) Regim. li. 2.
c. 77. Otto Fri-
sing. l. 6. c. 10.

(d) Luitpr. l. 2.

& locum eius sepulturæ quærere certò inueniendum. Obtemperat & mox manus admouet, succeduntq; omnia ex animi sententiâ. Namq; abolitis veteribus nouos erigit muros vno cubito altiores prioribus. Templi interius laqueario perficit, ac picturis auget; reliqua demum huius Ecclesiæ ornamenta, quæ ne Barbaris præda fieret, in Ciuitatem fuerant translata, per Sanctum Episcopum restituntur. Ita demum securitas obtenta ab hoste, sed non etiam à Flammâ.

Nam præter incendia iam enarrata aliud rursus ortum fuit Anno MCLXXIII. sub Abbate Manegoldo XIX. Res sic se habuit. Die festo S. Alexij cum Solis æstus esset maximus, vicina quædam Monasterio fabrilis officina inopinato igne corripitur, ac breui ita inflammatur, vt non vicinas solummodo domos, sed & Monasterium, atq; ipsam S. Vdalrici Ecclesiam inuaderet; vnde veluti maturam segetem flamma populari sollet, ita quidquid hic erat ædificij totum edax ignis depastus est. Res fuit digna miseratione & stupore. Neq; enim tugurioli pars superfuit quæ Fratibus hospitij loco seruire posset. Sed pulchriorem ex incendij deformitate faciem mox accepit locus iste per industriam Abbatis Henrici successoris prædicti Manegoldi.

Conflagrauit etiam totum Monasterium, vt nostri ferunt Annales sub Abbate Marquardo circa Annum MCCCXXXIII. quamuis non legatur expresse quid damni Templi eo tempore perpepsu fuerit. Monasterium Marquardus Abbas reficere cepit, successores perfecit.

Breui post interuallo subitanea, eaq; vltima flamma Monasterij ædes inuasit, & iã iam in Templum fauere cæpit. At Religiosus Abbas (is tum erat Conradus VVindlerus XXXII.) desperatis, imò spretis iã humanis remedijs, animũ spem & preces ad DEVM & Sãctos Tutelares vertit, Nec falsus suã in DEVM fiducia. Nam ipso quasi momento ignis sopitus cælesti ope quieuit. DEO igitur & Diuis Patronis gratus, supplicatione annuã Dominicã die ante festũ Ascensionis instituit, quã septa Monasterij cum Reliquijs sanctorum quotannis ambibat; Non-
Nond

Nondum finis malorum; Incendia excipiunt ruinae. Anno MCCCC LXVI. Melchior de Stalhaim Abbas XL. cum Templum ruinam minaretur, statuit illud quod extra Odeum est destruere, & nouum prorsus ampliusq; condere. Erigitur ingens fabrica supereminens cunctis Urbis aedificijs; Magno certè ausu, sed non felici. Artifices quippe quorum fidei bonus Abbas totam structuræ molitionem commiserat, nescio quo errore decepti fundamento non satis firmo, nec solido tectum nimis altum incautè imposuerunt; vnde ruina & læsio non leuis secuta. Nam Anno MCCCCLXXIV. Melchior Abbate jam defuncto & Henrico Friesio presidente, cum *Fredericus* III. Romanorum Imp. conuocatis Imperij Principibus & cunctis Ordinibus Comitibus Augustæ haberet, III. Calend. Iulij, ipso scilicet die quæ Diuis Apostolis Petro & Paulo sacratu est, horâ tertiâ pomeridianâ repentina & insolita Tempesta oborta, urbem hanc grauitè concussit, & animos hominum quotquot vel intra vel extra muros erant mirum in modum terruit. Calamitatem Annales explicare satis nequeunt. Vidisses vno quasi momento condensari nubes, nigrescere cælum, solis aspectum adimi, inhorre omnia,

Undiq; omnes venti erumpunt, seu existunt turbines

Tectum Templi S. Crucis deiectum vicinas domos non paucas oppressit; Mænia Urbis multis locis læsa, fenestræ vitreæ innumeræ fractæ, cænacula in hortis labefactata, Arbores quam plurimæ Urbi vicinæ, imò Syluæ integre ventorum vi radicitus vulsæ, ac solo prostratæ fuerunt. Triste certè spectaculum; sed tristissimum omnium quod iâ narrabo. Stabat Templū S. Vdalrici penitus nouum, octo continuis annis ex fundamentis extructum, superiori primū anno perfectum & absolutum. Aderat circa eandē horâ Parochus cum Coadiutore, ac de ciuibus non pauci funebria iusta pro mortuis annuo more peragentes. Sed heu omnes ventos in hanc fabricam coniurasse dixisses; Nam ij vno velut agmine emissi, ita toti incubuere Templo, vt tectum primò totum

ere certò inueniendum
mouet, succeduntq; om-
abolitis veteribus nouos
res prioribus. Templum
turis auget; reliqua demū
ne Barbaris præda facta
ta, per Sanctum Episcopo
n securitas obtenta ab ho-
m enarrata aliud rursus or-
II. sub Abbate Manegol-
ie festo S. Alexij cum solis
quædam Monasterio fa-
corripitur, ac breuiter in-
olummodo domos, sed de
Vdalrici Ecclesiam in ade-
retet flamma populati so-
ficij totum edax ignis de-
ratione & stupore. Neq; e-
quæ Fratribus hospitij loco
m ex incendijs deformitate
ste per industriam Abbatis
Manegoldi.
tum Monasterium, ve no-
e Marquardo circa Annum
s non legatur expressè quid
perpessu fuerit. Monasteriu
epit, successores perfecterit.
bitanea, eaq; vtriusq; sum-
, & iâ iam in Templum læ-
obas (istum erat Conradus
ratis, imò speretis iâ humanis
ces ad DEVM & Sæctos Te-
n DEVM fiducia. Nam ipò
s cælesti ope quieuit. DEO
is, supplicatione annuã De-
nis instituit, quia sepea Mo-
orum quorannis ambibat.
Nou-
luit.

à parietibus auulsum & in aëra sublatum luctantes inter se venti rursus præcipitarent, lateraq; murorum ita ferirent, vt machina tot annis maximo sumptu & labore erecta vno velut ictu concideret, nec aliud quam ingentem lapidum aceruum præferret.

Succubuit Parochus & Coadiutor cum triginta tribus de plebe; Alij quinquaginta qui ad Sacellum S. Bartholomej, quod in sinistra Templi alatum est, confugerant, hoc malum exiuerunt. Heu Cladem? Quis damna metiatur? Certè Rempubliam XIIII. Philippeorum sua æstimasse testantur Annales, nostra non metior. Senferunt ea succedentes huius Monasterij Antistites, qui præterito periculo cautiore noua & firmiora huic Templo deinde posuere fundamenta, quos tertio capite supra jam memorauimus.

Ultimam nunc addo cladem, nec minimam, qui considerat, nam ea non parùm hanc deformauit Ecclesiam. Non longè ab initio superioris seculi nota illa discussio ab Ecclesiâ Romanâ per aliquot Principes Germaniæ facta est; His plurimæ Ciuitates Imperij libertate adunxerunt istoque fædere *Smalchaldia Anno 1530.* strictissimo, ob sui frequentiam intrepidæ, multa aperte contra Remp. Catholicam molitæ & ausæ sunt. Bellum hic non in homines tantùm, sed in Deum ac Diuos, quamuis sub Pietatis schemate gestum, non vires sed Tempia expugnata & vastata, sacra liberè profanata. Ita certè assolet, cum Vrbes pestiferâ hæresum contagione inficiuntur, Diuorum cultus intercidit, religionum sanctitates abolentur. Aberat tunc forte Carolus Imperator Hispanicis, Italicis atque Africanis negotijs occupatus, qui satis pacatum in causâ Religionis Imperium reliquisse videbatur. Eam occasionem plebeij arripiunt (equidem Scabini tunc temporis Augustæ dominabantur, Resq; pub. Democratiz formam præfererebat, quam Carolus V. Imp. postmodum prudenter in Aristocratiam conuertit) in res nouas pro-

era sublatum luctantes in-
ent. lateraq; murorum in-
nis maximo sumptu de la-
oncideret, nec aliud quam
n prae ferret.

Coadiutor cum triginta
uaginta qui ad Sacellum S.
a Templi alatum est, con-
xiuerunt. Heu Cladem?
ertē Rempublicam XVII. N.
ē testantur Annales, no-
unt ea succedentes huius
præterito periculo curio-
Templo deinde posicere
capite supra jam memora-

cladem, nec minimam, qui
um hanc deformant Eccle-
uperioris seculi nova illa dis-
per aliquot Principes Ge-
nae Ciuitates Imperij libera-
dere Smalcbaldie anno 1530
iam intrepidæ, multa apertè
molitæ & ausa sunt. Bellum
m, sed in Deum ac Diuos,
ate gestum, non viros sed
ata, sacra liberè profanant
s pestiferà hærelum contra-
m cultus intercedit, religio-
Aberat tunc fons Ca-
s, Italicis atque Alincanis
tatis pacatum in causa Be-
e videbatur. Eam occasio-
idem Scabini tunc tempo-
Refq; pub. Democratia tota
arolus V. Imp. postmodum
conuertit) in res nouas pro-
mit.

ni feruntur, Catholicos, Clericos præfertim cachinnis &
exprobrationibus laceffunt, Tempia inuolant (*nostra Ec-
clesia hac perpeffa est*) Sanctuariū augustissimo Sacramento
asseruando lapidibus petunt, Altaria fordibus, quas Car-
ta formidat, commaculant, stupra in sacratissimis locis exer-
cēt. Patres talia nescire non poterant, compefcebant ac
lege cauebant; sed remissè, fatali scilicet ignauia. Nam
paulò pōst ex Patricijs etiam non pauci degenerare, noua
consilia inire quo pacto Missæ Sacrificium aliasq; Chri-
stianas auitas Cærimonias penitus exterminare possent.
Itaq; mittūtūr à Magistratu selecti aliquot Viri ad sum-
ma ædis Canonicos in Capitulo congregatos, qui nunti-
arent Rempublicam tantarum inter Predicatores discordiarum
jam pertasam, concordiam in Religione omnes amare & petere, eam
sperari non posse nisi habitā inter utramq; partem per doctos Viros
disputatione, varios esse Articulos in controuersā, de quibus quid sen-
tiendum ex verbo Dei omnino decernendum, cupere igitur ex utraq;
parte Viros pari numero eligi & in certamen produci. Ad hæc E-
piscopus Augustanus (is tunc erat D. Christophorus à
Stadion Princeps laudatissimus ac prudentissimus) ex
Consilio DD. Canonicorum respondit; In primis ex ta-
li Colloquio seu Disputatione nullam concordiam, sperari posse, me-
morarentur aliorum Colloquiorum Marpurgensis, Lipsiensis, Ba-
densis atque etiam Augustensis in Comitijs, ubi Predicantes ipsi
discordes inter se conciliari minime potuerint, cogitandum igitur
quid inter diuersarum sententiarum sectatores futurum sit, dispu-
tationem eiusmodi maioribus discordijs faces subdere: Tum inter
quoslibet litigantes, si ad concordiam redigendi sint, Iudicem necessa-
rio requiri, nisi magis exulcerari uelint; Neque hic iure opponi
posse uerbum Dei esse Iudicem cui contradicere nefas sit, Non uer-
bo Dei sed Interpreti Iudice opus esse, eamque ob causam Aduersari-
os ipsos uniuersale aut Prouinciale Concilium postulare. Præ-
terea quæ hic disputanda forent, in præteritis Concilijs jam di-
spitata ac definita fuisse, quibus procul dubio maior fides habenda
sit, quam paucis istis uiris, quamuis doctissimis, qui disputa-
turi essent. Demum etsi pax inter utramq; partem conciliaretur,
an ea stabilis futura sit, incertum fore. Itaque pro tempore

Anno 1533

consultissimum esse Concionatores utriusque partis sedulo mone-
 sui officij vt ad Concilium vsque proximè futurum modestiam tu di-
 cendo seruent, à conuitijs, exprobrationibus ac iniurijs abstineant,
 idq; ex parte nostrâ hactenus cautè obseruatum fuisse. Verum ne
 existimarent Colloquium hoc cum frigore improbari ac metriculose dis-
 suaderi, integrum esse DD. Canonicis suos Prædicatores dare, cum ad-
 uersa partis Ministris coram Illustrissimo Episcopo Augustano tan-
 quam Ordinario, vel si Ordinariam Episcopi Augustiani Auctorita-
 tem suspectam haberent, coram vicino quodam siue Eichstadiensi si-
 ue Frisingensi Episcopo aut aliquâ ex vicinis Vniuersitatibus Ingel-
 stadiensi, Tubingensi seu Friburgensi, aut cortè Sacra Cæsarea siue
 Regiâ Maiestato vel Ducibus Bauaria congressuros, quolibet istor-
 um locorum rem non ex pacto gerendam, sed ex Dei verbo dya-
 dicandam. Re ita ad Senatum perlata paucorumq; die-
 rum habitâ deliberatione mox ingeminare illi & virgere
 in re tam dubiâ statuendum esse semel quid credendum sit, idq; in Di-
 sputatione definiendum, paratos esse suos Ministros verbo Dei nixos
 omnem suam Doctrinam probare ac defendere, idq; coram Episcopo
 Augustano Dilingæ residente quamuis non tanquam Ordinario, sed
 assessore ac Parte, non enim ferendum esse Iudicem illum qui Romane
 Sedi & alteri disputantium Parti multis titulis esset deuotus. At
 verò DD. Canonicis aliud suspectantibus ex maturo
 Consilio nec imprudente placuit respondere; Turpe est
 ac rem mali exempli præterq; morem omnium gentium ea, que ab an-
 tiquis semper fuisent credita & in prioribus Concilijs probata ac defi-
 nita, de nouo in dubium vocare & inutilibus questionibus obscurare:
 consultum igitur videri ne offendantur fideles, indocti præsertim, tali
 Colloquio penitus supersedere, totamq; causam ad vniuersale Con-
 cilium vsque differre; Aut si illud omnino malint in stitu non alibi quam
 coram Episcopo Augustano, tanquam Ordinario de cuius Præsentibus
 Fide ac Doctrinâ nullum possit esse dubium, comparturos. Ita qui-
 dem res transacta fuit, sed nulla pax obtenta. Nam eo-
 dem anno ad diem XXVII. Iulij conuocata vniuersa
 Senatorum Concione longâ præter morem habetur
 deliberatio, donec id, in quod diu ferebantur animi,
 erumperet. Et ecce altero die qui Sancto Apollinari faceret
 est, mittuntur ex optimatibus lex ad omnia Capitula &
 Monasteria, qui Senatus pridie habiti decretum nuncia-
 rent.

Anno 1514.
 24. Martii.

rent. Inter cetera veniunt ad D. Vdalrici Cænobium, cauent & cum Imperio vetant ne quisquam deinceps nostrum Suggestum ascendat de Rebus Diuinis ad populum dicturus, suos Ministros posthac solos puri puri Euangelij Praecones futuros, utq; tam Religiose quam seculari Familiae liberum sit huiusmodi Euangelij explanationem accedere; Et cum dicto statim nouus cum noua doctrinâ Ecclesiastes designatur. Abbas & Fratres hoc nuntio trepidi, & ad resistendum impares frustra quaedam opponunt; cedunt tamen huic Tempestati, arbitantes se nil mali ultra passuros. Verum triennio propemodum exacto, aduersarij rursus fremere, nostris tanquam victis insultare, falsò expectari Concilium, melius ac tutius esse vnam in Vrbe coli Religionem. Tandem diu deliberato vniuersis Canonicorum ac Regularium Capitulis in Vrbe ex senatus consulto praescribitur, ut nemo deinceps rem diuinam faciat, Imagines & Altaria è Templis auferant, Cerimoniae ac ritus Ecclesiasticos tanquam DEO ingratos omittant, insuper ipsi Nomina sua Ciuitati, saluis nihilominus alijs eorum immunitatibus, adscribi patiantur, si velint, intra octiduum Vrbe cedant. Dura certè illa & iniqua conditio visa, ideo hanc vltimam sponte arripiunt.

Cedunt omnes & quo quilibet possunt emigrant. Abbas S. Vdalrici, is erat Ioannes Kônlin XLV. cū toto Conuētu, vno dempto infelice qui remansit, V Vitefspachiū ad Arcem suā in Baioariā litā se confert, ibiq; sedē locat. Hæc facta XV. Calend. Februarias Año M. D. XXXVII. Mox eodem die aduersarij Tempia inuadunt, Altaria spoliant, & dilacerant, Imagines confringunt, & quidquid possunt auferunt. Nonnulli etiam ex optimatibus, quorum melior sententia menti, tædio turbarum Patriam mutarunt, & in prædia sua, aut alias Ciuitates abiuerunt. Interea Carolus Imperator ex Hispanijs redux arma parat vltioni quorundam rebellium intentus. Itaq; conductis in vnum copijs, Ratisbonam, inde Ingolstadtium mouet, vbi etiam Schmalchaldici confederati cum suo exercitu sat valido confederant. Enimucrò cū

res successum, quem illi sperabant, non haberet. Principes confusi ad suas Prouincias dilapsi sunt. Quos deinde victis & captis, quibusdam alijs in ordinem reductis, Imperij quoque Ciuitates rebus desperatis ad preces veras supplices Legatos ad Imperatorem misere. Inter eas Augusta certis legibus, recepto in Urbem Clero & in pristinum statum restituto, factaque cum certa pecuniæ summâ expiatione veniam impetrauit. Anno MDXLVII. Dum hæc Augusta geruntur, moritur Abbas S. Vdalrici *Simon Gollius XLVI. VVittelpachij* in Baioariâ. Sed vt finiam, nostræ quoque Cladi dedit DEVS finem, Nam Anno MDXLVIII. *Iacobus Kappelinus XVI.* Maij in Abbatem electus est. Is de restitutione sui Monasterij apprimè sollicitus, sub auspicijs D. Caroli Imperatoris eandem impetrauit, redijtque Augustam cum Conuentu Anno MDXLIX. vbi plerique inueniens lacerâ & sædâ facie, multa per suam industriam, (erat enim Oeconomix laude celebris) in amplificationem huius loci fecit, & noui velut Conditoris nomen apud plurimos habere meruit.

